

Римар Г. А.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах управління підприємством основна увага приділяється організації матеріально-технічної бази, й в цьому контексті основні засоби є ключовим елементом. Вони визначають техніко-технологічний рівень виробництва, продуктивність праці, якість товарів й послуг, а отже, й прибутковість суб'єкта господарювання. Справжня важливість обліку, аналізу, аудиту та контролю за рухом й використанням основних засобів очевидна. Однак, існуюча система обліку основних засобів часто не відповідає зростаючим інформаційним потребам управління. Основні проблеми зумовлені частими й непослідовними змінами в законодавчих та нормативно-правових актах України, які визначають методологічні підходи до бухгалтерського і податкових розрахунків. Це веде до неоднозначного тлумачення сутності основних засобів, що потребує систематизації й узагальнення.

Визначення поняття «основні засоби» дійсно тісно пов'язане з конкретними умовами, за яких дані засоби були вироблені, придбані, отримані, орендовані чи отримані безоплатно, а також умовами їх експлуатації.

Дослідження обліку основних засобів доцільно проводити в двох основних напрямків, а саме: відповідно до вимог нормативно-правової бази та на основі наукових підходів, який розглядає основні засоби з позиції бухгалтерського обліку. Основні нормативні акти, що регулюють облік основних засобів в вітчизняному законодавстві: НПСБО 7 «Основні засоби», Податковий кодекс України та МСБО 16 «Основні засоби». Можливість віднесення об'єкта до складу основних засобів залежить від правильного трактування поняття «основні засоби». У науковців виникають різні погляди на дану категорію, оскільки на законодавчому рівні не врегульовано дане питання, тому для усунення помилок

під час ведення даної ділянки обліку необхідно привести у відповідність норми основних нормативних документів. Оскільки, термін «основні засоби» є предметом постійної дискусії та має широку базу трактувань й визначень. Це зумовлено його комплексною природою і значенням у бухгалтерському, податковому та управлінському обліку.

На думку Бутинця Ф.Ф. «основні засоби це – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року» [3].

Боднар М. І. розглядає основні засоби, як «сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності та переносять на продукцію свою вартість частинами» [1, с. 12].

Гречко С.М. характеризує «основний засіб, як необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності». [4, с. 24]

На основі проведеного дослідження підсумувавши погляди науковців вважаємо, що основні засоби – це засоби праці (матеріальні активи), які тривалий час (більше 365 днів або протягом декількох операційних циклів) приймають участь у виробничому процесі/господарській діяльності, зберігають свою натурально-речову форму й по частинах переносять свою вартість на виготовлений продукт (шляхом амортизаційних відрахувань). Оскільки, підприємство набуває основний засіб з метою його тривалої експлуатації під час господарської діяльності.

Різноманітність трактування поняття «основні засоби» відображає складність й важливість даної категорії для бухгалтерського й податкового обліку. Постійна дискусія та розвиток в даному напрямку сприяють вдосконаленню облікових практик щодо забезпечення точності в управлінні й фінансовій звітності.

Отже, основні засоби є критично важливою частиною виробничих ресурсів підприємства, оскільки забезпечують необхідну інфраструктуру для здійснення його операційної діяльності. Вони сприяють досягненню бізнес-цілей через тривале використання, зберігання натуральної форми і систематичний розподіл витрат через амортизацію.

Література

1. Боднар М.І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах аграрних підприємств Київської області) : автореф. дис. ... канд. ек. наук : спец. 08.06.04 / М.І. Боднар. Київ, 2011. 23 с.
2. Борисов А.Б. Великий економічний словник: підручник / Книжковий світ. Київ, 2005. 894 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Національна академія статистики, обліку та аудиту. Житомир, 2013. 672 с.
4. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування // *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. – 2017. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31.
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (дата оновлення 27.05.2022)URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.